

נוסח הסליחה מאתר "דעת"

פז פזמון

Reader and Cong.

יִרְצָה צוֹם עֲפֹד אֲשֶׁר דָּמוֹ לָךְ כִּמְזָה.
חֲשׂוֹב חֲלָבוֹ כְּעַל זֶבַח וְקָרְבָנוֹ אֶל-תְּבֹנָה. חֲתוּם עֲלֵיו
אוֹת חַיִּים וְתִפְלֵתוֹ תִּחְנֶנּוּ. מִחָר יִדְוֶה הָאוֹת הַזֶּה:

Cong. and Reader:

צִדְקַתְךָ הַתְּאוֹר שׁוֹבֵן עַד וּמְרוֹמָם.
סַמֵּךְ-נָא הַנְּכַשְׁלִים, שְׁלַח יָרֵךְ לַתְּקוּמָם. אֲשֶׁר הִמְעָם
שְׁקוּמָם וְאַנְחָתָם הִיא לַחֲמָם. וְתִנְקוּם דָּם עֲבָדֶיךָ מֵאוֹיְבָם
עַד תָּמָם. וְתִדְרוֹשׁ לְשִׁפְךָ דָּמָם. לְהַעֲת מַה-וְהָ וְעַל-מַה-
וְהָ. מִחָר יִהְיֶה הָאוֹת הַזֶּה:

Cong. and Reader:

חֲנִין חוֹן עֲפֹד אֲשֶׁר לְשִׁפְךָ הוּא מֵאֲמִין.
סַנְגֹּר עָלַי תִּמְנֶה אֲשֶׁר תִּשְׁאֲתִי וְטָמִין. וְחֹבִי בְּשִׂמְאֵל
יִכְמִין. וְכִיתִי יַעֲלֶה בְּיָמִין. וְאַפְרִי יִצְדַק יוֹמִין. אֲשֶׁר
יֹאמֵר כִּי הוּא-וְהָ. מִחָר יִדְוֶה הָאוֹת הַזֶּה.

Cong. and Reader:

קָרַב וְשָׁמַע רִנָּתִי. לְזַעֲקֵךְ תִּפְתַּח
שְׁעֶךָ. לְזַבֹּת אֶת-חַטָּאתִי. כְּמוֹ כֶּן-שָׁנָה נַעַר. וְתִחַסּוּם
לְשׁוֹן מִסְטִינִי. וְאֵת פִּיהוֹ לֹא יַפְעֵר. יִי בְּשִׁטְן יִנְעֵר.
קוֹם רַד מִחַר מְזָה. מִחָר יִדְוֶה הָאוֹת הַזֶּה:

Cong. and Reader:

בְּמָה אֶקְרָא וְאַבְרָם פָּנֵי לֹא יִקַּח שׁוֹחֵד.
וּבְגֵדֵי אֵין מַעֲשֵׂ וְעַל-זֹאת לָבִי יִפְחַד. אֶבְרָ עֲתָה
בְּזַבְרֵי מַלְכוּת שֵׁם הַפְּיוּחֵד. וְעַל-זֹאת אֲנִי בּוֹמֵחַ
בְּאוֹפְרִים יִי אֶחָד. וּמוֹשְׁכִים כָּלֵם יִחַד מִנֵּת אֶחָד וּמְזָה.
מִחָר יִהְיֶה הָאוֹת הַזֶּה:

Cong. and Reader:

רְאֵה אֵין מְכַפֵּר בְּעַדִּי, וְאֵין סוֹדֵר לִי
סֵדֵר. וּבְגֵדֵי לָבָן אֵין וְאֵין לֹבֵשׁ הָאֶדְרִי. וְגַם אֵין קָרְבָן
חֹבֶה וְלֹא נִדְבָה וְנִדְרִי. וְאֵתָה תִּכְפֹּר עָלַי, בּוֹחֵן כְּלָיוֹת
וְחִדְרִי. גְּדוֹר פְּרִצַת צֹאנֶךָ וְשִׁים רְחוֹם לְעַדְרִי. וְתִבְנֶה
לָמוֹ נִדְרִי מְזָה וְנִדְרִי מְזָה. מִחָר יִדְוֶה הָאוֹת הַזֶּה:

Cong. and Reader:

צֵל קוֹרְתֶךָ כָּאוֹ כְּנִים אֲשֶׁר נִנְרָשׁוּ.
כִּיִּתֶךָ כְּנִתְוַעְדוֹ רַעֲשׂוֹ וְגַם נִתְנַעֲשׂוֹ. חֶסֶד אֲבוֹתָם תִּזְכּוֹר
עַת לָרִיב יִנְשׂוֹ. אֲמַת וְשָׁלוֹם נִפְגָּשׁוּ. גַּם אֶת-וְהָ לְעַמַּת
וְהָ. מִחָר יִהְיֶה הָאוֹת הַזֶּה:

הפיוט "מחר יהיה האות הזה" מכין את המתפללים לקראת יום הדין בהבטחה ובתחינה למחילה ולגאולה. על פי שמות ח יט ושמותי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה:

הרמב"ן מפרש שנס שמודיעים עליו מראש נקרא אות, ומימלא אנו שואלים את העניין הזה למחילת ה' ביום הכיפורים הבעל"ט

רמב"ן דברים יג ב היו ביציאת מצרים אותות, והם הדברים שיאמר להם מתחלה למחר יהיה האות הזה (שמות ח יט), והיו שם מופתים שיעשו בחדוש בלי שיקדימו להודיע בו, וכן מה אות כי אעלה בית ה' (ישעיה לח כב) שיקדים להודיעו, ואמר באות ההוא בעצמו לדרוש המופת אשר היה בארץ, לדעת החדוש ההוא איך נתחדש אצלם. וכן המטה אשר נהפך לנחש קראו אות כאשר הודיע בו לבני ישראל (שמות ד יז), וקראו מופת כאשר עשאו לפני פרעה לחדוש

ירצה צום עמך – יהיה לרצון, יתקבל על ידיך **אשר דמו לך מזה** – הצום הוא כמו קרבן, ומיעוט הדם והבשר בגוף הוא כמו הזאת דם קרבן והקטרת החלב – חשוב חלבו כעל זבח **כעל זבח** - כאילו הובא על המזבח **חתום עליו אות חיים** – על גזר הדין לטובה (כמו אחשוורוש?)

צדקתך התאזר – לחגור את מדת הצדקה כמו חגור. על פי ישעיהו יא (ה) וְהָיָה צִדְקָתְךָ אֲזוּר מִתְּנִי וְהִיא מוֹנֶה אֲזוּר חֲלָצִי:

סמך נא הנכשלים – לעזור למי שלא מצליח לעמוד במשפט בעצמו – סומך נופלים

אשר דמעם שיקוים – בוכים בחזרתם בתשובה **ואנחתם היא לחמם** – במקום לאכול ולשתות. אוכלים אנחות ושותים דמעות. דומה ל תהלים פ (ו) הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דְּמָעָה וְתִשְׁקְמוּ בְּדִמְעוֹת שְׁלִישׁ: (וע"ש)

ותנקום דם עבדיך – על פי תהלים עט י וְיִנְדַע בְּגוֹיִם לְעִיגִינוֹ נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּךְ:

ותדרוש לשפך דמם – תהלים ט (יג) כִּי דָרַשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכַר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנוּמִים: **לדעת מה זה** – כמו אחשוורוש

נוסח הסליחה מאתר "דעת"

ושיים רווח לעדר – תן רווחה לעם, ועל פי בראשית לב ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורוח תשימו בין עדר ובין עדר:

ותבנה למו גדר מזה וגדר מזה – להגן עליהם, ובדומה לסיפור בלעם: **במדבר כב** (כד) ויעמד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה: **צל קורתך באו** – לבית הכנסת, שהוא כביתו של ה'.

בנים אשר נגרשו – גורשו וגלו

ביתך כנתוועדו – בזמן שהתאספו בבית ה'

רעשו וגם נתגעשו – צועקים ומתרגשים בתפילה ותשובה

חסד אבותם תזכור – ולא זכות אבות, על פי ירושלמי סנהדרין פרק י ה"א רבי יודן בר חנן בשם רבי ברכיה אמר הקב"ה לישראל בני אם ראיתם זכות אבות שמטה וזכות אימהות שנתמוטטה לכו והידבקו בחסד מה טעמא כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה כי ההרים ימושו זה זכות אבות והגבעות תמוטינה זו זכות אימהות מיכן והילך וחסדי מאיתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה'.

עת לריב ייגשו – כשיגשו לדין – על פי דברים כה (א) כי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט

אמת ושלום נפגשו – על פי תהלים פה (יא) חסד ונאמת נפגשו צדק ושלום נשקו:

גם את זה לעומת זה - קהלת פרק ז יד

ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעמת זה עשה האלהים

ואפשר להזכיר בהקשר זה גם את המדרש בגמרא: **בבלי חגיגה טו**. שאל אחר את רבי מאיר לאחר שיצא לתרבות רעה, אמר ליה: מאי דכתיב

+קהלת ז' גם את זה לעמת זה עשה האלהים? - אמר לו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא - ברא כנגדו, ברא הרים - ברא גבעות, ברא ימים - ברא נהרות. אמר לו: רבי עקיבא רבך לא אמר כן,

אלא: ברא צדיקים - ברא רשעים, ברא גן עדן - ברא גיהנם. כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד

בגן עדן ואחד בגיהנם, זכה צדיק - נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחייב רשע - נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם.

וחובי בשמאל יכמין – יחביא את החובות שלנו, ובו בזמן: זכותי יעלה בימין

ואפר יצחק יזמין (אף על פי שאין אפר, כי יצחק לא נשרף) – יביא את זכר העקדה ללמד זכות

אשר יאמר – על פי שמות פרק כב ח על כל אבדה אשר יאמר פי הוא זה

לזעקי תפתח שער - **בבלי ראש השנה יח**. רבי יצחק אמר: יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.

כמו בן שנה נער – כמו תינוק בן שנה, שהוא נקי מחטא

ותחסום לשון מסטיני, ואת פיהו לא יפער – לא יתן לקטגור ללמד חובה. דומה לישעיהו ה (יד) לכן הרחיבה שאל נפשה ופעה פיה לבלי חק

ה' בשטן יגער – על פי זכריה פרק ג (א) ויראני את הושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך ה' והשטן עמד על ימינו לשטנו: (ב) ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בן השטן ויגער ה' בן הבחר בירושלם הלוא זה אוד מצל מאש:

במה אקדם ואיכף - במה אני יכול לטעון לזכותי, ואיך אתכופף ואכנע. על פי מיכה פרק ו (ו) במה אקדם ה' אפף לאלהי מרום האקדמנו בעולות בעגלים בני שנה:

פני לא ייקח שחד – פניו של זה שאינו לוקח ואינו זקוק לשוחד

ובידי אין מעש – אין לי זכויות ומעשים טובים

אבל עתה בזכרי מלכות שם המיוחד – בזכרי את קריאת שמע וקבלת עול מלכות שמים

ועל זאת אני בוטח באומרים ה' אחד - **בבלי ברכות יג**: תניא, סומכוס אומר: כל המאריך באחד - מאריכין לו ימיו ושנותיו. וראה רש"י דברים כ ג שמע ישראל - אפילו אין בכך זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם:

ומושכים כולם יחד – להוציאני מצד החובה לצד הזכות דומה לתהלים לו (יא) משך חסדך לידעך

מזה אחד ומזה – על פי שמות יז יב ואהרן וחור תקכו בידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה

ואין סודר לי סדר – אין מי שיסדר את סדר העבודה בבית המקדש

ואין לובש האדר – הכהן הגדול, לובש האדרת

בוחר כליות וחדר – על פי ירמיהו יא (כ) וה' צבאות שפט צדק בחן כליות ולב וכן על פי משלי כ (כז) גר יקנק נשמת אדם חפש כל חדריו בטן:

גדור פרצת צאנך – על פי עמוס ט (יא) ביום ההוא אקים את ספת דויד הנפלת וגדרתי את פרציה והרסתי אקים ובניתיה כימי עולם: (והפוך מפורץ גדר...). קימום וחידוש של העם